

Chudoba v dětství může mít trvalý vliv na kognitivní funkce ve stáří

Děti, které vyrůstají v chudobě, dosahují v seniorském věku horších výsledků při testech kognitivních dovedností. V nové studii, publikované v prestižním odborném časopisu Neurology vydávaném Americkou akademií neurologie, to zjistili vědci z Národního ústavu duševního zdraví. Kognitivní dovednosti zahrnují myšlení, učení, usuzování, paměť a řešení problémů.

Mozek stárne u každého jinak

„Tak jako stárne tělo, stárne i mozek. Avšak zdraví mozku ve stáří je u každého jiné,“ říká autorka studie MUDr. Pavla Čermáková, Ph.D. z Národního ústavu duševního zdraví. „Přibývá důkazů, z nichž vyplývá, že zdraví stárnoucího mozku má své kořeny již v dětství. Naše studie zkoumala velkou skupinu lidí z různých socioekonomických i geografických podmínek a ukazuje, že právě špatná socioekonomická situace může mít negativní vliv na kognitivní funkce, které se stárnutím mozku úzce souvisejí.“

Pro účely studie vědci analyzovali data 20.244 dobrovolníků z 16 evropských zemí. Průměrný věk účastníků studie byl 71 let (na počátku studie). Účastníci absolvovali vyšetření na počátku studie a alespoň jedno další kontrolní vyšetření v horizontu přibližně pěti let. Vyšetření se zaměřovalo na verbální a paměťové dovednosti (schopnost vyjmenovat zvířata, naučit se nová slova a po určitém čase si je vybavit).

Chudoba v dětství? Také častější výskyt deprese a dalších nemocí

Vědci využili metodu „kalendář životní historie“, jejímž prostřednictvím mapovali, v jakém socioekonomickém prostředí dobrovolníci vyrůstali. Poté studovali vztah mezi socioekonomickým prostředím v dětství, úrovní kognitivních funkcí ve stáří a rovněž rychlostí, jakou kognitivní funkce klesají během stárnutí. Vědci zjistili, že jedinci, kteří se v dětství potýkali s chudobou, dosáhli horších výsledků v testech kognitivních dovedností. Lišili se ale i v mnoha dalších aspektech: například dosáhli nižšího vzdělání, častěji vykazovali příznaky deprese, byli méně fyzicky aktivní, více obézní a obecně méně zdraví. Ve statistické analýze ale vědci prokázali, že souvislost mezi chudobou v dětství a nižší úrovní kognitivních schopností ve stáří byla jenom částečně vysvětlena těmito společenskými a zdravotními faktory. Překvapením bylo zjištění, že chudoba v dětství neměla vliv na rychlost, jakou se kognitivní funkce zhoršovaly v průběhu pěti zkoumaných let.

Změnit strategii

„Co do počtu účastníků je naše studie nejrozsáhlejší na toto téma. Ukazuje, že prostředí, v němž vyrůstáme, se pasivně odráží v úrovni našich kognitivních schopností v seniorském věku – a pouze z části je tato souvislost vysvětlena dalšími faktory, jako jsou například vzdělání, výskyt deprese nebo životní styl. Ovšem socioekonomické prostředí v dětství již nemá vliv na to, jakým způsobem se mozek aktivně brání proti klesajícím schopnostem ve stáří. Věříme, že při tvorbě strategií, které mají za cíl chránit zdraví mozku ve stáří by se měla pozornost výrazně soustředit na období dětství, kdy se mozek vyvíjí. Dětem, které se potýkají s nějakou formou sociálního či ekonomického znevýhodnění, by měla být nabídnuta účinná pomoc,“ uzavírá doktorka Čermáková.